

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 4 December 1820.

Hjelmfreds Sköld.

Isländsk Saga.

Bland alla Islands spjutkastare, simmare och sjöfolk var *Hjelmfred* den bäste. Derjemte hade han högt mod och var af en herrlig gestalt. Då han nu allt mer uppveste till manna-åldren, men hittills aldrig hade tänkt på att välja någon huld jungfru till sin brud, frågade honom hans vänner stundom, om han alldeles icke kände någon kärlek till sköna qvinnovarelser. Då svarade *Hjelmfred* en dag sålunda:

"Jag hyser rätt mycken kärlek till sköna qvinnovarelser, men just därför äro de skönaste jag intill denna dag sett, för mig ännu ej sköna nog, så länge jag än vandrat omkring i världen. Likväl har jag hört talas om en Furste-dotter i Norrige; hon skall vara skönare än allt på jorden, och därför vill jag snart dit och vinna henne; ty hon tillhör mig eller ingen." — Kort derpå seglade han verkligen till Norrige. När han kom dit, lär den sköna Furste-dottren hafva förnummit något om sin friares dristiga tal, hvarföre hon visade sig mycket stolt emot honom. Också ålade hon honom vapenöfningar, som af andra fåttare ansågos för overkställbara, i det hon än lät bära till honom kämpamässiga spjut till kastnings, än oregerliga hästar att tämja, än gjorde hon andra dylika fordringar; allt i den afsigt, att han en gång skulle lemna något out-

fördt, och derigenom se sitt höga sinne förödmjukadt. Men han gjorde sig allt mera beundrad genom dessa svåra prof, och Jungfrun visste icke mer hvad hon skulle pålägga honom.

Då mötte hon honom en dag vid linde-kullen, och talte till honom sålunda: "Ni starke *Hjelmfred*! Ni talar för mig beständigt om er kärlek, men hvad ni gör för att bevisa mig dess äkthet, är en vapenlek, som fröjdar eder sjelf och bidrager att öka ert beröm. Jag hade nog lust att meddela eder en annan uppgift, som ni väl skall lemna oförsökt." Och när han nu bestormade henne med sina böner, att hon måtte göra detta, sade hon, att han skulle afkläda sig sina vapen, och blifva en usel fiskare af kärlek till henne. Detta skedde samma dag, men tre veckor voro ej förflutna förr än de andra fiskarna ansågo sin modiga och vackra kamrat som sin herre, hvarföre han allmänt kallades fiskare-kungen, och kom till stor heder.

Åter mötte honom Furste-dottren, och förebrådde honom, att han vände alle till sitt beröm, samt fordrade nu, att han skulle kasta fiskare-nätet ifrån sig och blifva smed. Strax skedde också detta, men hvad hjälpte det? Nu ville ingen bära andra vapen än dem smeden *Hjelmfred* hade förfärdigat. Vid hans port voro alltid furstliga hästar, dem han måste sko, och krigsfolket visade honom mera vördnad än sjelfva Fursten, som var den sköna Jungfruns far.

Då befalle hon honom, att han skulle ikläda sig en Christelig klosterdrägt, emedan han på sina tåg hade låtit dopa sig, och ej mera komma ut ifrån lindakullen och ej hafva umgänge med någon i världen. Detta iakttog han med mycken stränghet och sagtmodighet. Blott emot dem, som, oakadt hans förbud, ville besöka honom, visade han sig något häftig; ty han slog några af dem lama med stenar.

Nu kände äntligen Jungfrun hos sig sjelft, att den tappre Hjelmfreds stora kärlek och trohet alldeles hade försmält hennes hårdhet. Då kom hon en skön afton till honom på lindakullen, och kallade sig hans brud och gaf honom sin sköna hvita hand. Från denna stund väcktes åter stort högmod i hans hjerta. Han gaf nu ingen menniska ett godt ord, väpnade sig å nyo i det blanka stället, och trädde med många Islands-krigare, som under samma tid uppehölo sig i Norrige och gjorde allt hvad han ville, i uppenbar hofstat fram till Fursten, och talade sålunda: "Din dotter och jag äro öfverens. Hon drager som min hustru med mig till Island. Säg henne derfore ett skyndsamt farväl, ty mina vimplar svaja och mina segel svälla." —

Men den Nordiske Fursten tog detta illa, och när Hjelmfred ville bortföra henne med våld, kom det till en häftig strid. Den starke Hjelmfred hade glömt, att under hans stränga eremitiska lefnad mycket af hans krafter gått förloradt, hvarfore han emot all vana blef utan seger, och det så fullkomligt, att hans krigare knappt kunde frelsa honom om bord; ty han var afmattad af såren, och hans stora gyllne sköld blef i fiendens våld.

Denna skam kunde han aldrig glömma, och sedan den tiden visade han sig ej mer i dessa trakter. Men från söderlanden hafva rysliga sagor om hans sednare hjeltebragder kommit öfver till oss. Man säger äfven, att Norriges Furste skall hafva tilljudit honom försoning och sin dotter, men Hjelmfred skall rodnande af

blygd och vrede hafva svarat: "Skölden förlorad, allt förloradt, äfven kärleken!"

Då drog hans brud sig från världen till en sjofastning, som var hennes faders, der hon länge lefde som en isgrå jungfru. Man har ännu följande sång af henne:

Öfver den fraggande böljan
Ser jag åt Island,
Men ingen Hjelmfred kommen
Med segerkransade lockar.

Något om Opera-väsendet i Italien

När Carnavalstiden nalkas, entreprenrar en privatman eller ett sällskap inrättandet af en opera-theater. Man förskrifver sångare och dansare från åtskilliga ställen, men från Neapel och Bologna, den Italienska musikens bästa skolor, den Italienska musikens bästa skolor, hetar man *Capellmästaren* (så heter i Italien Opera-Componisten). Denne kommer ungefär en månad före skådespelets början, hvilken sker den 26 December. Man lemnar honom det valda stycket, och han sätter 15 till 20 arier med deras accompagnement. Dermed är operan färdig, ty med recitativet gör han sig ingen annan möda än att sätta det på noter. Allt efter som arierna hinna blifva färdiga, utdelas de till Acteurerna, som ganska lätt lära dem, emedan de flesta äro val hemma i musiken: men sällan kan man gifva sångerskorna detta vitsord, hvarfore Capellmästaren måste dressera dem liksom vi våra fåglar. Man gör endast två repetitioner, och inom en månad är operan färdig.

Tvenne omständigheter bidraga mycket till denna skyndsamhet: först rafsar man ihop några dansår, praktscener, fältslag o. s. v., i form af en med operan förenad ballet, hvartill man ej komponerar någon ny musik, utan lånar af Franska compositioner; för det andra har Capellmästaren alltid med sig 40 å 50 arier, dem han komponerat i förväg och nu jemkar efter texten så godt han kan. Vilja

de alldeles icke passa, så låter han skriva andra ord, de må vara lämpliga till resten eller icke. Sjelfva Metastasios operor misshandlar man på detta sätt, och det gifves stycken af honom, som har fått 20 å 30 olika compositioner, och äro omskapade än efter en, än efter en annan Compositeurs beqvämighet. Men icke blott Herr Capellmastaren har denna sjelftagna allmakt: de tvenne så kallade *Virtuosi*, d. ä. förste Acteuren och första Actricen (som öfverhufvud alltid tyranniserar Entreprenneur, Compositeur och Publik) medföra ofta arier, som de på andra ställen sjungit med bifall, och tvinga Capellmastaren att intaga i sitt verk. Hvarje scene måste slutas med en aria. Choeurerna äro till det mesta förviste till kyrko-musiken, när man undantager slutet af piecerna. Mer än tvenne *Duos* få ej finnas i ett stycke, och personernas antal får ej vara mindre än 6 eller större än 7. Under sådana omständigheter går det ganska naturligt till att frambringa all den myckna nonsens, hvarmed Italiens författare hafva öfversvämmat Europa. Man begär platt intet för förstånd och hjerta, utan blott för ögon och öron.

Na något om Publikens förhållande vid representationen af dessa operor. Under Carnaval-tiden betalas blott hela loger och det för hela Theater-terminen, som är 2 månader. I dessa loger vistas nu aftonsällskaperna, hvilka eljest samlas i husen; de äro nästan att anse som sällskapsrum. Herrarne gå ur den ena och i den andra logen för att göra sin cour åt damerna, och dessa besöka äfven hvarandra. Det är ett beständigt hvimmel af människor ut och in. En hvar, som vill anses för en artig cavalier, måste beständigt genomvandra dem alla hvar afton. I logerna stå spelbord, som alltid äro talrikt omgifne. Man souperar deri ordentligt. Men allt detta stöjer racker blott under recitativerna. Så snart en aria, isynnerhet någon omtyckt och svår, förekommer, tystnar allt. *Zitti, Zitti!* höres från alla kanter, och nu är allting öra. Denna sam-

ling af människor, som nyss liknade en Jud-kola, vågar nu knappt andas. Här och der hör man, när någon gör ett aldrig så stort buller, de andra anhålla om tystnad med ett sagta bedjande *Zitti* och så ängsliga miner, liksom förlusten af en ton vore förlusten af lif och ära. Stundom framhiskas ett *Bello!* utur ett hänryckt bröst, som ej kan gömma sin glädje till det allmänna utbrottet. Tusende nuancer af nöje och sorg måla sig under dessa arier på åskådarnes ansigten, och bevisa, att deltegandet deri icke är affektation. Men allt är icke dess mindre blott en sinnets njutning, ty det är ej känslans enkla och sanna uttryck, utan det konstfulla och svåra, som kittlar örat, hvilket väcker beundran. När nu sångaren, lik en segrare vid målet, har lyckligen slutat sin sista farliga cadence, då öfvergår den allmänna tystnaden till ett åskande och döfvande bifalls-larm. Sångarens namn ljuder från allas läppar; och stundom går man ännu längre och gör, som *Wessel* säger, en Superlativus af höflighet. Så ropas till en Tenorsångare i Rom, vid namn Maffolo, enligt en resandes försäkran, Maffolo, Maffolissimo! Maffolissimo!

En märklig sak bör till slut nämnas. Man gör i Italien en åtskilnad mellan det bifall, som tillhör *Compositeuren* och *Sångaren*. När man ropar "*Bravo Maestro!*" då kan den sednare ej tillägna sig något deraf.

Ifrån Boktryckerikonstens uppfinning allt intill denna stund lär måken vidunder aldrig hafva lemnat boktr. pressen, som den katalog öfver Cleves boksamling, hvilken nyligen utkommit ifrån *Elmens* och *Granbergs* boktryckeri, så att man verkligen, utan att vara elak, kan kalla detta missfoster en *Carricatur öfver Bok-Kataloger* eller *Boktryckerikonsten i sin förnedring*; och det är en scandal att se det så fräjdade namnet *Granberg* likasom gif-

va ett slags sanction åt en sådan uselhet. Namnet *Elmén* hade varit allt nog. Han är död för flera år sedan — och man har starka anledningar att misstänka katalogen vara tryckt hos ett lik. — Skulle man väl kunna föreställa sig, att en brochure af 200 sidor innehåller öfver 4000 (säger: *Fyratusende*) tryckfel, och att denna brochure är tryckt i hufvudstaden — och ej utanför tullen, som Tryckfrihetslagen måtte hafva enkom anvist till officin för slika boktryckare? Hvad skall utländningen säga om vår litteratur, då han får se sådana skändligheter? I början af 1800-talet blef en boktryckare anklagad hos Hof-Canzlers-Embete, med påstående om böter blott för ett enda tryckfel — men nu får man opåtaladt så kreaturligt behandla den ädla boktryckerikonsten — och väktarne slumra. Borde icke en boktryckare, som är till den grad rå, att han icke ens känner första grunderna i stafningsläran (som stafvar t. ex. *Men-schen-ge-schlechts*) strängeligen åläggas att åtminstone anlita en kunnig man, som läser correcturen, eller förbjudas att i egenskap af Factor be-fatta sig med inseendet öfver ett boktryckeri, innan han hos Hof-Canzlers-Embete företett betyg af Presterskapet i Församlingen, att han något när försvarligt förstår att läsa innantill och stafva sitt modersmål åtminstone. I annat fall skall hvarje parvenu, som på ett eller annat sätt blir ägare af ett boktryckeri, förvandla det till en Pandoras ask, hvarutur alla möjliga ohyggligheter skola öfversvämma Svenska litteraturen, och man förgäfvos hoppas några lärdomar af dJurens exempel. Om en sådan syndare slår sig ner på att trycka en Psalmbok, en Bibel, en Lagbok, eller dylikt af högt värde för människan och medborgaren, skall han slutligen sprida en sådan syndaflod af styggelser, att de vådliga följderna blifva oberäknelige.

Författaren till denna uppsats tror sig hafva sagt ett ord i sinom tid, och önskar, af rent nit för saken, att vederbö-

rande icke längre måtte se mellan fingerna, då slurfvet och den mest crassa okunnighet hota att förstöra den ädla konst, som menskligheten har att tacka för sin förädling.

Ett exemplar af den vidunderliga Katalogen är till allmän exposition inlämnad i Deleens & Comp. Bokhandel vid Stora Nygatan.

Boktryckeri-Lärling.

Se n. 175

C. Deleens
Fråga.

Hvad månede vara orsaken, att i Fransyska Reformerta Kyrkan Söndagen den 26 Novemb. vid uppläsandet af Luc. 8 Cap. 14. verser alldeles öfverhoppades? Kan väl en sådan stympning möjligen ensamt bero af klockarens godtycke, eller skedde den för att göra Judiska Nationen en compliment? Omöjligen kan den nitiske herden tillåta sina får att taga sådana skutt på eget bevåg.

Anekdot.

Konung *Richard den Förste* i England gjorde i en bataille med Fransmännen Biskopen af *Beauvais* till sin fänge, som hade förbytt den heliga biskopliga skruden i ett harnesk. Richard befällte, att han genast skulle i sin fulla rustning, som var ganska tung, sättas i ett torn, och bevakas så, att han hvarken dag eller natt finge afkläda sig sin martialiska dräkt. Biskopens vänner vände sig till Påfven *Coelestinus den Tredje*, som skref till Konungen, och förmanade honom att förfara mildare med hans son Biskopen, och släppa honom på fri fot. Konungen uppfyllde Påfvens önskan, lät förlossa Biskopen från harnesket, skickade honom sedan till den heliga fadren, och skref i sitt bref till honom ingenting vidare än de ord, hvaraf *Jacobs* söner betjente sig till sin far, när de öfverlemnade Josephs blodiga klädnad: "Denna hafvom vi funnit, se, om det är din sons kjortel eller ej."

N:o 98 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.